

Ontheffingsbeleid Diplomaplicht

Vanaf 1 januari 2017 geldt het huidige vakbekwaamheidsstelsel voor financieel dienstverleners. Het stelsel vereist van alle informerende en adviserende klantmedewerkers dat zij Permanent Actueel Vakbekwaam (PA) dienen te zijn. Daarnaast geldt voor adviserende klantmedewerkers als extra eis dat zij moeten voldoen aan de diplomaplicht om adviesbevoegd te zijn. Een diploma moet geldig gehouden worden door iedere drie jaar de Permanente Educatie (PE) met succes te voltooien. Dit kan door middel van een PE-examen. Het kan gebeuren dat iemand gedurende een PE-periode wordt getroffen door buitengewone omstandigheden die een ernstige belemmering vormen voor het voldoen aan de PE eis. Denk hierbij aan een adviseur die langdurig of ernstig ziek is (geweest).

Om in schrijnende gevallen baanverlies te voorkomen, heeft de Autoriteit Financiële Markten (AFM), op verzoek van de minister van Financiën, een ontheffingsbeleid opgesteld. Dat beleid is opgesteld in 2015. In dit document is dit beleid herschreven en waar nodig aangepast.

Financieel dienstverleners moeten ervoor zorgen dat zij voldoen aan alle eisen die gesteld worden aan de vergunningplicht. Voor de vakbekwaamheidseisen betekent dit dat alle adviserende klantmedewerkers die werkzaam zijn voor de financieel dienstverlener een geldig Wft-diploma moeten hebben voor de producten waarin zij adviseren en dienen te voldoen aan de daaraan ten grondslag liggende examens. De financieel dienstverlener is hier (eind)verantwoordelijk voor. Alleen vergunninghouders kunnen een ontheffing voor de diplomaplicht en het voldoen aan de daaraan ten grondslag liggende examens aanvragen voor hun adviserende klantmedewerkers.

Vakbekwaamheidseisen

Een financieel dienstverlener moet onder andere zorgdragen voor de vakbekwaamheid van zijn werknemers.¹ Voor alle klantmedewerkers geldt dat zij permanent actueel vakbekwaam dienen te zijn. Daarnaast geldt een diplomaplicht voor klantmedewerkers die adviseren in de zin van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Ook vereist het dat diezelfde adviserende klantmedewerkers iedere drie jaar Permanente Educatie (PE) met succes voltooien. Dit kan door middel van een PE-examen.²

De diplomaplicht is ingesteld om de kwaliteit van het advies van financieel dienstverleners te verbeteren; alle consumenten moeten geadviseerd worden door een vakbekwame medewerker. De diplomaplicht moet hieraan bijdragen. Daarnaast dragen de eisen bij aan een gelijk speelveld in de markt, doordat alle adviseurs aan dezelfde eisen moeten voldoen. De wetgever heeft in de Wft een ontheffingsmogelijkheid opgenomen voor financieel dienstverleners met adviseurs die niet tijdig of tijdelijk aan de diplomaplicht en de daaraan ten grondslag liggende examens kunnen voldoen.³

Doel ontheffingsbeleid

De gevolgen van het niet tijdig halen van de benodigde PE-examen(s) kunnen groot zijn. Mensen die in de financiële dienstverlening werkzaam zijn kunnen hierdoor mogelijk hun baan verliezen. De AFM en de wetgever vinden het niet redelijk als mensen hun bedrijfsactiviteiten gedeeltelijk moeten staken of hun baan kwijt kunnen raken, omdat zij bijvoorbeeld langdurig of ernstig ziek zijn en daardoor redelijkerwijs niet in staat zijn om tijdig aan de diplomaplicht en de daaraan ten grondslag liggende examens te voldoen.⁴ In een dergelijk

¹ Artikel 4:9 lid 2 van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en onderliggende artikelen in het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (BGfo).

² Artikel 4:9, lid 4, Wft juncto artikel 6 tot en met 11 BGfo.

³ Artikel 4:9, lid 6 Wft.

⁴ TK II, 32 545 Nr. 30, p. 1.

geval kan de AFM een tijdelijke ontheffing verlenen. Met het ontheffingsbeleid wil de AFM duidelijk maken onder welke omstandigheden een tijdelijke ontheffing kan worden verleend.

Bijzonder Examen

Indien een adviserende klantmedewerker niet tijdig heeft kunnen voldoen aan de PE eis is deze medewerker met ingang van de eerstvolgende PE-periode niet meer adviesbevoegd. Om deze adviesbevoegdheid te herstellen zijn er twee opties mogelijk:

1. Het (opnieuw) doen van het initiële examen
2. Het met succes afleggen van een Bijzonder Examen

Met het bijzondere examen wordt de adviesbevoegdheid hersteld door het gemiste examen in te halen. Naast de lesstof van de nieuwe PE-periode wordt dan ook de lesstof van de gemiste PE-periode geëxamineerd. Het bijzondere examen wordt slechts een aantal keer per jaar afgenomen. Bij het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD) en/of het opleidingsinstituut is meer informatie over het bijzondere examen te vinden.

Uitgangspunten voor de ontheffing

De AFM hanteert een aantal uitgangspunten bij het proces rondom het verlenen van een ontheffing:

1. Een ontheffing wordt alleen verleend in schrijnende gevallen;
2. Een ontheffing kan alleen worden verleend aan een vergunninghouder. De vergunninghouder is dus ook verantwoordelijk voor het indienen van het ontheffingsverzoek⁵;
3. Het ontheffingsbeleid ziet enkel op de diplomaplicht en daaraan ten grondslag liggende examens en bijbehorende PE-verplichting en dus niet op de open norm PA;
4. De vergunninghouder dient te onderzoeken of wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden en dient de AFM van de uitkomsten te overtuigen in een ontheffingsverzoek. Het aanvraagformulier biedt daarvoor aanknopingspunten;
5. Een ontheffing is altijd van tijdelijke aard;
6. De AFM beoordeelt op zorgvuldige wijze of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan en of een tijdelijke ontheffing kan worden verleend. Bij haar oordeelsvorming baseert de AFM zich op de vereisten en uitgangspunten die voortvloeien uit de wet, het ontheffingsbeleid en relevante informatie waarover zij vanuit haar toezicht beschikt.

⁵ Een vergunninghouder komt alleen mogelijk in aanmerking als er geen enkele andere adviserende klantmedewerker over de betreffende adviesbevoegdheden beschikt

De beoordelingscriteria

In de Wft is een tweetal voorwaarden opgenomen waaraan moet worden voldaan indien een financieel dienstverlener in aanmerking wil komen voor een ontheffing, namelijk:

- De aanvrager (financieel dienstverlener) dient aan te tonen dat redelijkerwijs niet kan worden voldaan aan de diplomaplicht en de daaraan ten grondslag liggende examens; en
- De aanvrager dient aan te tonen dat de doeleinden die de diplomaplicht en daaraan ten grondslag liggende examens beoogt te bewerkstelligen anderszins worden bereikt.

Eerste voorwaarde

Om redelijkerwijs niet te kunnen voldoen aan de diplomaplicht, dient sprake te zijn van een schrijnende situatie. Een situatie is schrijnend als sprake is van:

- ***Buitengewone omstandigheden:*** bijvoorbeeld als een adviseur ernstig ziek is en daardoor wordt belemmerd in de uitvoering van zijn werk. Ook kan hierbij gedacht worden aan een ernstig zieke partner die tijdelijk veel verzorging nodig heeft van de betreffende adviseur;
- ***Die van tijdelijke aard zijn;***
- ***En die een ernstige belemmering vormen voor het tijdig halen van een noodzakelijk PE-examen of het tijdig voldoen van de diplomaplicht.***

Het is van belang dat de aanvrager in het ontheffingsverzoek in voldoende mate kan aantonen dat redelijkerwijs niet kan worden voldaan aan de diplomaplicht en de daaraan ten grondslag liggende examens en dat de oorzaak daarvan ligt in een buitengewone omstandigheid of omstandigheden die van tijdelijke aard is of zijn. Daarnaast is het van belang dat wordt ingegaan op het verband tussen de omstandigheid en het niet tijdig kunnen halen van diploma's.

Tweede voorwaarde

De aanvrager dient ook aan te tonen dat de doeleinden die de diplomaplicht en de daaraan ten grondslag liggende examens beoogt te bewerkstelligen op een andere manier worden bereikt gedurende de periode waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Dit betreft enerzijds het verbeteren van de kwaliteit van het advies doordat de consument wordt geadviseerd door een vakbekwame adviseur. Anderzijds mag een ontheffing geen inbreuk vormen op het beoogde gelijke speelveld.

Bij deze voorwaarde moeten concrete acties worden genoemd op basis waarvan de hiervoor genoemde doelstellingen anderszins worden bereikt. Hierna volgen twee mogelijkheden die door de markt zijn aangedragen bij het opstellen van het ontheffingsbeleid en door de AFM worden gezien als acceptabele maatregelen:

- Uitgaande adviezen worden gecontroleerd door een gediplomeerde adviseur,
- Voorafgaand aan het verkrijgen van de ontheffing wordt de advieskwaliteit van de betreffende adviseur op basis van een review door een onafhankelijke derde goed bevonden.

Het staat de aanvrager van de ontheffing vrij om de kwaliteit anderszins te borgen. De AFM bekijkt per geval of de genoemde maatregelen de beoogde doelstellingen voldoende borgen.

Aanvullende beoordelingsgrond

Naast de wettelijke criteria kan de AFM andere relevante informatie meenemen in de beoordeling van een ontheffingsverzoek. Denk hierbij aan feitelijke informatie over de onderneming, zoals het aantal adviseurs dat in dienst is bij de onderneming, maar ook informatie die de AFM vanuit haar toezicht ter beschikking heeft. Mocht u twijfelen of u voldoet aan de voorwaarden neemt u dan contact op met de AFM via FD@afm.nl.

Situaties die zich in ieder geval niet lenen voor een ontheffing

De AFM vindt het belangrijk dat voor adviseurs in schrijnende gevallen een ontheffingsmogelijkheid bestaat. In verschillende situaties is er geen sprake van schrijnende gevallen. De AFM geeft hier graag duidelijkheid over. Hieronder is een lijst opgenomen van dergelijke gevallen. Deze lijst is niet limitatief en kan in een later stadium worden aangevuld. Een ontheffing wordt in ieder geval niet verleend in de navolgende situaties:

- De hoge leeftijd van de klantmedewerker;
- Het voornemen om op korte termijn te stoppen met de onderneming;
- De portefeuille is van een beperkte omvang;
- Het houden van een sabbatical;
- De klantmedewerker heeft voor een deel van de werkzaamheden wel een geldig diploma;
- Een examen(training) is geannuleerd door het opleidingsinstituut of exameninstituut;
- Een kandidaat heeft zich ingeschreven voor het verkeerde examen, of het verkeerde diploma gehaald;
- De ontheffing is niet aangevraagd door een vergunninghouder.

Duur van de ontheffing

De onderneming die het ontheffingsverzoek indient, moet onderbouwen binnen welke termijn de adviseur de benodigde diploma's kan behalen. De AFM zal per geval bekijken of de gevraagde termijn redelijk en passend is. Bij deze afweging kijkt de AFM in de eerste plaats naar de onderbouwing van de indiener zelf. Daarnaast speelt de duur van de periode waarin een adviseur redelijkerwijs niet in staat is geweest om de benodigde diploma's te behalen een belangrijke rol, evenals de oorspronkelijk planning van de adviseur om de diploma's te halen.

Aanvragen ontheffing

Een verzoek tot ontheffing voor een adviserende klantmedewerker (adviseur) kan worden ingediend door de financieel dienstverlener waar de adviseur werkzaam is. Het ontheffingsverzoek wordt ingediend door het invullen en opsturen van de gestandaardiseerde aanvraag die te vinden is op de website van de AFM.

Het is van groot belang dat alle vragen van het formulier zo volledig mogelijk worden beantwoord. Hoe vollediger een formulier, hoe sneller de besluitvorming plaatsvindt. Daarnaast dient de aanvrager de aanvraag zo goed mogelijk te onderbouwen, bijvoorbeeld waarom een adviseur redelijkerwijs niet alle benodigde diploma's heeft kunnen halen en waarom de doeleinden van de diplomaplicht anderszins worden bereikt.

Een volledig ingevuld en onderbouwd aanvraagformulier kan per e-mail worden verstuurd naar FD@afm.nl. Het aanvraagformulier vindt u op de website van de AFM.

Autoriteit Financiële Markten

Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam

Telefoon

020 797 2000

www.afm.nl

Dataclassificatie

AFM - Vertrouwelijk